

EKOLOGISKT
FORUM

Seminarium:

Bekämpningsmedel i maten – hur undviker vi hälsorisker?

21 november 2013 kl. 9.00 – 16.30

Plats: Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, Drottninggatan 95 B, Stockholm

FN-organen WHO (världshälsoorganisationen) och UNEP (FN:s miljöprogram) presenterade i februari 2013 rapporten *“State of the Science of Endocrine Disrupting Chemicals – 2012”*. I rapporten redovisas forskningsläget när det gäller exponering för och effekter av hormonstörande ämnen på människor och vilda djur. Jordbrukets användning av bekämpningsmedel är en av källorna till problemen.

I mars presenterade EFSA (europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) sin årliga rapport om bekämpningsmedelsrester i livsmedel. För första gången har man genomfört en pilotstudie i syfte att analysera effekter av många samverkande ämnen, den s.k. cocktaileffekten. Studien visar att vi ännu saknar fungerande mätmetoder och därför inte korrekt kan bedöma riskerna. Flera forskare i de nordiska länderna arbetar sedan länge med denna problematik.

I ekolantbrukets produktion av livsmedel ersätts kemiska bekämpningsmedel med biologiska/ekologiska metoder. Det bidrar redan idag till en minskad användning av hormonstörande ämnen. Med en ökad omfattning kan ekojordbruket bidra till hela jordbrukets omställning och minska hälsorisker hos människor.

Detta seminarium diskuterar kunskapsläget i en viktig hälsofråga. Vilken ytterligare forskning behövs? Vad kan vi göra utifrån befintlig aktuell kunskap och hur kan konsumenten skyddas? Vilka möjligheter har vi att öka produktionen av livsmedel utan kemiska bekämpningsmedel?

Seminarieriet vänder sig till alla som är intresserade av livsmedel och hälsa.

Välkomna!

Annika Åhnberg, ordförande Ekologiskt Forum

EKOLOGISKT
FORUM

Program: Bekämpningsmedel i maten – hur undviker vi hälsorisker?

Moderator: Kaj Török, Futerra Sustainability Communications

- 9.00** **Välkomna!**
- 9.10** **Livsmedelsproduktion utan bekämpningsmedel**
- Vad kan ekologiskt lantbruk bidra med?
Anders Lunneryd, lantbrukare, Ekologiska Lantbrukarna
- Vad kan vi göra som konsumenter?
Emelie Hansson, sakkunnig mat och jordbruk, Naturskyddsföreningen
- 9.40** **Bekämpningsmedel i vår mat och i vårt dricksvatten.
Var och hur mycket?**
– Tillståndet i vårt vatten
Susanne Lindhe, utredare, Telge nät. Svenskt Vatten

– Tillståndet i vår mat
Anneli Widenfalk, Riskvärderare och toxikolog, Livsmedelsverket
- 10.20** **Kaffepaus**
- 10.40** **Exponering för bekämpningsmedel idag i Sverige och Costa Rica**
Margaretha Littorin, överläkare, Arbets- och Miljömedicin i Lund
Christian Lindh, sjukhuskemist och docent, Arbets- och Miljömedicin i Lund
- 12.00** **Lunch**
- 13.00** **Hormonstörande ämnens koppling till folksjukdomar. WHO:s rapport 2012.**
Åke Bergman, professor i miljökemi, Stockholms universitet
- 14.00** **Vad vet vi om den kemiska cocktaileffekten?**
Talare ej klar.
- 14.50** **Bensträckare och frukt**
- 15.10** **Skatt som verktyg för att minska användningen av bekämpningsmedel**
*Jens Erik Rum, Professor vid Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi,
Sektion for Miljø og Naturressourcer, University of Copenhagen*
- 15.30** **Så här vill vi öka konsumentskyddet
Avslutande diskussion med panel och publik**
Örjan Brinkman, Sveriges Konsumenter
Bertil Elenius, Konsumentverket
Johanna Sandahl, Naturskyddsföreningen
Harald Svensson, Jordbruksverket
Jens Erik Ørum, University of Copenhagen
- 16.30** **Avslutning och mingel i Oscars Källare**

EKOLOGISKT FORUM

- Anmälan** Senast den 15 november till denna länk: <https://dinkurs.se/19529>
- Tid:** 21 november 2013 kl. 9.00 – 16.30
- Plats:** Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, Drottninggatan 95 B, Stockholm
- Kostnad** 1100 kr exkl. moms inklusive lunch och kaffe
För de som deltar i minglet efter seminariet tillkommer 100 kr.
- Frågor** Inger Källander, inger.kallander@ekolantbruk.se, telefon 070-633 6469 och
Anders Heimer, anders.v.heimer@telia.com, telefon 070-528 8927

Välkommen!

Ekologiskt Forum

Medverkande i den ordning de står i programmet:

Kai Török är systemekolog och en av grundarna till Futerra Sustainability Communications som bildades för att göra hållbar utveckling lockande. Kaj har sedan 1996 arbetat som kommunikatör och projektledare för en stor mängd organisationer. År 2009 emottog han priset Green Awards i London för kreativ och effektiv grön kommunikation tillsammans med Max Hamburgarrestauranger.

Anders Lunneryd är lantbrukare med växtodling som huvudnäring, ekologisk sedan 1999 och specialiserad på odling av kultursorter och gamla sädeslag. Kassör och försäljningsansvarig i Wästgötarna ekonomisk förening som förädlar och tillhandahåller mjöl och gryn framförallt till bagier men även till detaljhandeln. Engagerad i Ekologiska Lantbrukarnas och KRAVs styrelser.

Emelie Hansson är sakkunnig mat och jordbruk på Naturskyddsföreningen. Hon är agronom och har tidigare bland annat arbetat på Konsumentverket med information om ekologiska livsmedel och med hållbarhetsfrågor på Sveriges Kommuner och Landsting. Hon har nyligen granskat och presenterat resultat av bekämpningsmedel i vår mat utifrån material från Europas Livsmedelssäkerhetsmyndighet, Efsa och driver konsumentkampanjen #byttilleko.

Susanne Lindhe arbetar en dag i veckan på Svenskt Vatten med frågor om vattenskyddsområden, resten av tiden som utredare på Telge Nät med vattenskyddsområden, och även med våtmarker, vattenkvalitet och kriser. Hon är projektledare för projektet *Ökad regionalisering och infrastruktur – risker och möjligheter* i VAS-rådets regi.

Margareta Littorin är läkare och har arbetat vid arbets- och miljömedicin i Lund sedan 30 år. Hon har haft ett särskilt intresse för bl.a. bekämpningsmedel och har på senare år arbetat med Christian Lindh m.fl. i undersökningar av exponering för bekämpningsmedel i allmänbefolkning samt i grupper som använder bekämpningsmedel i yrket.

EKOLOGISKT FORUM

Christian Lindh är kemist vid arbets- och miljömedicin i Lund där han utvecklar analytiska metoder för att mäta olika bekämpningsmedel i t.ex. urinprover. Dessa metoder tillämpas i olika studier av befolkningar som är exponerade för dessa ämnen både i Sverige och internationellt. Deltar sedan 7 år i ett forskningssamarbete i Costa Rica och Nicaragua.

Åke Bergman är professor i miljökemi vid Stockholms universitet och koordinator för det gemensamma UNEP/WHO-projektet och rapporten "*State of the Science of Endocrine Disrupting Chemicals – 2012*". Åkes huvudsakliga arbete rör exponering på människor och vilda djur av organiska substanser, särskilt hormonstörande ämnen och flamskyddsmedel, och samverkans effekter av kemiska ämnen i vår livsmiljö. Han arbetar också med utveckling av analysmetoder för miljögifter och deras nedbrytningsprodukter inklusive metaboliter.

Örjan Brinkman är ordförande i Sveriges Konsumenter och tidskriften Råd & Rön. Han driver konsumenternas frågor i bl.a. Jordbruksverkets Konsumentråd, Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för stärkt konkurrenskraft i de gröna näringarna, Kemikalieinspektionens Insynsråd samt Föreningen för global livsmedelsproduktion på ekologisk grund (FGL).

Bertil Elenius är ställföreträdande generaldirektör på Konsumentverket. Deltog som expert i den offentliga utredningen Konsumenterna och Miljön (SOU 1996:108) och var med om att bygga upp verkets insatser inom området miljö och hållbarhet. Har varit engagerad i miljömärkningsfrågor och deltog i Nordiska Ministerrådets utvärdering av Svanen i början av 2000-talet. Inom produktsäkerhetsområdet deltar han i ett samarbetsprojekt med bl. a. Kemikalieinspektionen som rör Leksakslagen, en del av projektet Giftfri Vardag.

Johanna Sandahl är vice ordförande i Naturskyddsföreningen och talesperson i jordbruksfrågor. Hon är agronom med inriktning mot global livsmedelsförsörjning. Johanna har under många år arbetat med miljö-, klimat- och biståndspolitik och deltagit i ett flertal internationella förhandlingar inom EU, FN och Världsbanken. Hon är författare till en rapport om klimatfinansiering.

Harald Svensson är chefsekonom vid Jordbruksverket och ordförande i Växtskyddsrådet. Han har drygt 30 års erfarenhet som utredare på det jordbruks- och livsmedelspolitiska området. I botten är han nationalekonom och var 1980–1996 ansvarig för ämnet nationalekonomi vid Högskolan i Jönköping. Under sin tid på Jordbruksverket har han arbetat som chef, bland annat på beredskapsenheten, kontrollavdelningen och växtavdelningen.

Jens Ørum är expert i miljöreglering i danskt lantbruk och seniorrådgivare vid Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet. Han har forskat i reducerad pesticidanvändning sedan 1998, förestått de driftsekonomiska utvärderingarna av tre danska pesticidhandlingsplaner, medverkat vid design av den nya danska pesticidavgiften och pesticidbelastningsindikatorer. Han är medredaktör och koordinator för den danske bekämpningsmedelsstatistiken 2012.